

МЕТОДИКА**за провеждане на изпитите за придобиване на правоспособност за управление на МПС**

С тази методика се определя съдържанието на теоретичните и практически изпити за различните категории и оценяването на резултатите от проведените изпити за придобиване на правоспособност за управление на МПС.

ЧАСТ А. ТЕОРЕТИЧНИ ИЗПИТИ**1. Общи положения**

1.1. При теоретичните изпити кандидатите за придобиване на правоспособност решават изпитни тестове.

1.2. Тестовите съдържат въпроси върху съдържанието на модула/модулите за теоретично обучение от учебната документация за съответната категория.

1.3. Тестовите за провеждане на изпита са на хартиен носител или на компютър.

1.4. Всеки изпитен въпрос има два или три отговора, от които само един е верен и пълен.

1.5. При решаване на изпитните въпроси на хартиен носител се спазват следните правила:

- изпитният тест се попълва със син химикал;
- верният отговор се отбелязва в изпитния тест със знака “X”
- в изпитния тест се допуска само едно отбелязване за всеки въпрос; при повече отбелязвания, се счита, че на въпроса е отговорено грешно;
- не се допуска изтриване или зачертаване на погрешно нанесен отговор;
- не се допуска нанасяне на предварителни отбелязвания върху отговорите;
- на въпрос, на който не е отбелязан отговор се счита, че е отговорено неправилно; това не се отнася за въпроси, на които е отбелязано, че се решават само от кандидатите за съответната категория МПС.

2. Съдържание и оценяване на теоретичните изпити**2.1. Съдържание и оценяване на теоретичните изпити за категориите М, А, В, Ткт, Ттб и Ттм, и подкатегиите А1 и В1**

2.1.1. Тестове за провеждане на теоретичните изпити за категориите М, А, В, Ткт, Ттб и Ттм и подкатегиите А1 и В1 съдържат въпроси по съдържанието на модулите “Безопасност на движението по пътищата” и “Общо устройство на МПС”.

2.1.2. Всеки изпитен тест съдържа 60 въпроса.

2.1.3. Въпроси от 1 до 50 са за проверка на общите за категориите знания и се определят съгласно разпределението в таблица 1.

2.1.4. Въпросите от 51 до 60 са за проверка на специфични за различните категории знания.

Таблица 1

№	ТЕМА	Брой въпроси
1.	Основни понятия	2
2.	Пътищата и улиците, по които се движим	3
3.	Другите участници в движението и особености в управлението на различните видове превозни средства	4
4.	Регулиране на движението	8
	- сигнали на регулировчика;	

	- светлинни сигнали;	
	- пътни знаци;	
	- пътна маркировка;	
	- други /приоритети, комбинации . . ./.	
5.	Разположение на нерелсовите ППС върху пътя	3
6.	Скорост, дистанция, намаляване на скоростта	3
7.	Маневри	8
	- преминаване от една лента в друга /изцяло или частично/;	
	- потегляне и включване в движението, излизане от движението;	
	- завиване надясно, наляво и в обратна посока;	
	- разминаване, движение назад;	
	- изпреварване;	
	- предимства.	
8.	Преминаване през	7
	- кръстовище;	
	- пътен възел;	
	- тунел, ж. п. прелез;	
	- стеснен участък от пътя;	
9.	Движение по автомагистрала; Автомобилен път	0
10.	Спирки на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници. Жилищна зона	2
11.	Специални правила за някои участници в движението	1
12.	Престой, паркиране, МПС спряно поради повреда	3
13.	Неблагоприятно време за пътуване. Годишните сезони и управлението на МПС	1
14.	Организация на пътуването	0
15.	Значение за безопасността на движението на психо-моторните функции, бдителността на водача и съобразяване с действията на другите участници в движението	1
16.	Задължения на водача	2
17.	Административнонаказателна отговорност. Принудителни административни мерки	1
18.	Правила за поведение на водача при пътнотранспортно произшествие	1
19.	Общо устройство на МПС.	0
	Общ брой на въпросите:	50

2.1.5. При теоретичния изпит кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категориите “М”, “Ттб” и “Ттм” решават изпитните въпроси от 1 до 50. Изпитът се счита за успешно положен, когато кандидатът е допуснал не повече от пет грешни отговора. За решаване на изпитния тест се предоставят 40 минути.

2.1.6. При теоретичния изпит кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория “А” и подкатегория “А1” решават изпитните въпроси от 1 до 53. Изпитни въпроси 51, 52 и 53 са във връзка с правата за управление, правилата за движение по автомагистрала и други специфични само за категория „А” и подкатегория „А1” знания. Изпитът се счита за успешно положен, когато кандидатът е допуснал не повече от пет грешни отговора. За решаване на изпитния тест се предоставят 40 минути.

2.1.7. При теоретичния изпит кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория “Ткт” решават изпитните въпроси от 1 до 50 и въпроси 54, 55, 56 и 57, които са във връзка с правата за управление, тегленето на повредено МПС, правилата за превоз на товари и други специфични само за категория „Ткт” знания.

Изпитът се счита за успешно положен, когато кандидатът е допуснал не повече от пет грешни отговора. За решаване на изпитния тест се предоставят 40 минути.

2.1.8. При теоретичния изпит кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория „В” и подкатегория „В1” решават изпитните въпроси от 1 до 60. Въпроси 58, 59 и 60 са във връзка с правата за управление, превоз на деца и други специфични само за категория „В” и подкатегория „В1” знания. Изпитът се счита за успешно положен, когато кандидатът е допуснал не повече от пет грешни отговора. За решаване на изпитния тест се предоставят 40 минути.

2.2. Съдържание и оценяване на теоретичните изпити за категория С и подкатегория С1

2.2.1. Тестовете за провеждане на теоретичните изпити за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория С съдържат изпитни въпроси по модулите “Превоз на товари” и “Общо устройство на МПС”. Тестовете съдържат 30 въпроса, разпределени в два изпитни листа по 15 въпроса. Въпросите се определят съгласно разпределението в таблица 2 и таблица 3. Изпитът се счита за успешно положен, когато кандидатът е допуснал не повече от три грешни отговора. За решаване на изпитния тест се предоставят 30 минути.

2.2.2. Когато кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория С притежават правоспособност за управление на МПС от подкатегория С1, тестовете съдържат 15 изпитни въпроси само от модула “Общо устройство на МПС”. Въпросите се определят съгласно разпределението в таблица 3. Изпитът се счита за успешно положен, когато кандидатът е допуснал не повече от два грешни отговора. За решаване на изпитния тест се предоставят 20 минути.

2.2.3. Тестовете за провеждане на теоретичните изпити за придобиване на правоспособност за управление на МПС от подкатегория С1 съдържат 15 изпитни въпроси само от модула “Превоз на товари”. Въпросите се определят съгласно разпределението в таблица 2. Изпитът се счита за успешно положен, когато кандидатът е допуснал не повече от два грешни отговора. За решаване на изпитния тест се предоставят 20 минути.

Таблица 2 - Превоз на товари

№	ТЕМА	брой въпроси
1.	Правилата относно работното време на екипажите на превозните средства извършващи превоз на товари и използването на тахографите.	4
2.	Правилата отнасящи се до превоза на товари; документи изисквани при превоз на товари на територията на страната и при международен превоз.	3
3.	Факторите свързани с вида на товара на превозното средство, които оказват влияние върху безопасността на движението. Съоразения за товарене и разтоварване	2
4.	Договори за превоз на товари.	2
5.	Изисквания към МПС във връзка с превоза. Обхват на видимостта в зависимост от габаритите.	2
6.	Поведение при ПТП и знания за меркити, които трябва да се предприемат във връзка с вида и характера на превозвания товар. Предпазни мерки при свалянето на колелата.	2
	Общ брой на въпросите:	15

Таблица 3 - Общо устройство на МПС

№	ТЕМА	брой въпроси
1.	Основни агрегати, възли и уредби на автомобила (разпознаване, наименование, предназначение).	1

2.	Проверка на състоянието на охладителната уредба.	1
3.	Проверка състоянието на мазилна уредба.	1
4.	Проверка състоянието на горивната уредба.	1
5.	Проверка състоянието на кормилната уредба.	2
6.	Проверка състоянието на спирачната уредба.	2
7.	Проверка на електрообзавеждането на автомобила.	1
8.	Проверка на състоянието на осветителната и сигналната уредба.	1
9.	Проверка на състоянието на отделните механизми от силовото предаване на автомобила.	1
10.	Проверка състоянието на окачването.	1
11.	Проверка състоянието на колелата и гумите.	1
12.	Да познава някои основни правила по техника на безопасност, свързани с поддържането и експлоатацията на автомобила и да ги прилага.	1
13.	Да описва и познава тези агрегати, възли и уредби на автомобила, които представляват опасност за човека и околната среда.	1
	Общ брой на въпросите:	15

2.3. Съдържание на теоретичните изпити за категория D и подкатегория D1

Тестовите за провеждане на теоретичните изпити за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория D и подкатегория D1 съдържат изпитни въпроси по модула “Превоз на пътници”. Всеки тест съдържа 15 изпитни въпроса. Въпросите се определят съгласно разпределението в таблица 4. Изпитът се счита за успешно положен, когато кандидатът е допуснал не повече от два грешни отговора. За решаване на изпитния тест се предоставят 20 минути.

Таблица 4 - Превоз на пътници

№	ТЕМА	брой въпроси
1.	Правилата, отнасящи се до превоза на пътници. Документи изисквани при превоз на пътници на територията на страната и при международен превоз.	5
2.	Транспортни схеми. Видове автобусни превози.	4
3.	Договор за превоз на пътници.	3
4.	Изисквания към МПС във връзка с превоза.	1
5.	Поведение при ПТП и знания за мерките, които трябва да се предприемат във връзка с превозваните пътници.	2
	Общ брой на въпросите:	15

2.4. Съдържание на теоретичните изпити за категории C+E и D+E

Тестовите за провеждане на теоретичните изпити на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категории C+E и D+E съдържат 15 въпроса от модула “Ремаркета и системи за прикачване”. Въпросите се определят съгласно разпределението в таблица 5. Изпитът се счита за успешно положен, когато кандидатът е допуснал не повече от два грешни отговора. За решаване на изпитния тест се предоставят 20 минути.

Таблица 5 - “Ремаркета и системи за прикачване”

№	ТЕМА	брой въпроси
1.	Основните видове теглещи МПС /влекачи/, тяхното наименование и предназначение.	3
2.	Основните видове ремаркета, тяхното наименование и предназначение	4
3.	Системите за прикачване, тяхното наименование и предназначение.	3
4.	Извършване на задължителни ежедневни прегледи и основни операции, за да се поддържа технически изправен състава.	2

5.	Основни правила по техника на безопасност.	3
	Общ брой на въпросите:	15

3. Форма на изпитните тестове на хартиен носител

3.1. Тестове за провеждане на теоретичните изпити за категориите "М", "А", "В", "Ткт", "Ттб" и "Ттм" и подкатегиите "А1" и "В1"

3.1.1. Тестовите на хартиен носител за провеждане на теоретичните изпити на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категориите "М", "А", "В", "Ткт", "Ттб" и "Ттм" и подкатегиите "А1" и "В1" имат формата показана на фиг.1.

фиг.1

3.1.2. Теста съдържа 60 въпроса разположени на 4 страници /два листа/.

На последната страница се оформят въпроси в 3 групи, върху различен фон, по начина показан на фиг.1:

- въпроси от 1 до 50 са за категориите "М", "А", "В", "Ткт", "Ттб" и "Ттм" и подкатегиите "А1" и "В1";
- въпроси 51, 52 и 53 са обозначени, само за категории „А” и „В”, и подкатегиите „А1” и „В1”;
- въпроси 54, 55, 56 и 57 са обозначени, само за категории „Ткт” и „В”, и подкатегиите „В1”;
- въпроси 58, 59 и 60 са обозначени, само за категориите „В” и подкатегиите „В1”.

3.1.3. На първата страница на изпитните тестове е определено място за номера и датата на протокола за изпит, трите имена, ЕГН, подпис на кандидата и са дадени указания за решаване на изпитния тест.

- проверка състоянието на гумите, кормилната уредба, спирачната уредба, нивото на маслото /при възможност/, светлините, пътепоказателите /когато има такива/, звуковият сигнал;

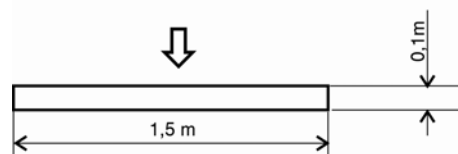
- поставяне на защитното оборудване - защитна каска, ръкавици, защитно облекло /при възможност/.”

2.1.2. Практическите изпити на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория “А” и подкатегория “А1” се провеждат на учебна площадка, където изпитваният трябва да изпълни 10 елемента.

▪ Елемент 1

Потеглянето трябва да се извърши на първа предавка при спазване правилата за движение. При неуспешен втори опит елементът се смята за неизпълнен.

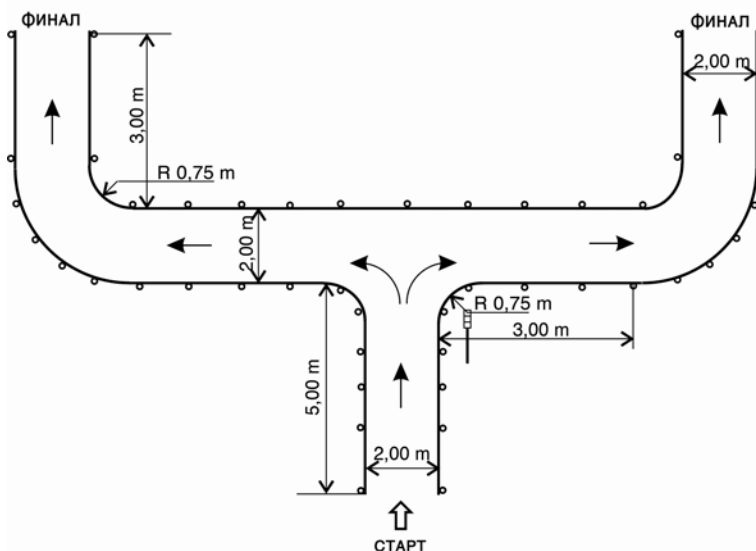
ИЗПИТЕН ЕЛЕМЕНТ 1
ПОТЕГЛЯНЕ ОТ МЯСТО

▪ Елемент 2

Кръстовището се преминава при разрешаващ сигнал на светофара. Включването на разрешаващия сигнал става ръчно или автоматично. По време на движението кандидатът трябва да смени поне веднъж предавките. Елементът се смята за неизпълнен, когато кандидатът премине на забраняващ сигнал на светофара или когато избраната лента за движението не отговаря на посоката.

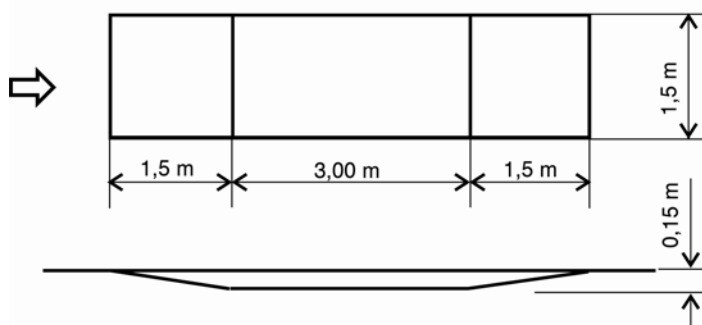
ИЗПИТЕН ЕЛЕМЕНТ 2
КРЪСЛОВЕЩЕ РЕГУЛИРАНО СЪС СВЕТЛИННИ СИГНАЛИ

▪ Елемент 3

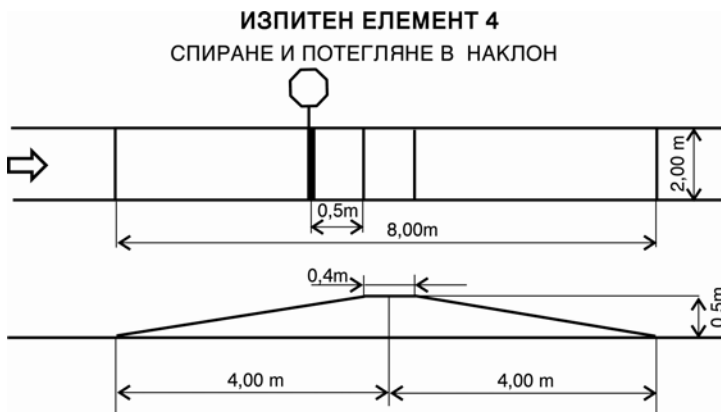
Препятствието се преминава на включена по избор предавка. Краката не трябва да докосват пътя.

ИЗПИТЕН ЕЛЕМЕНТ 3
ПЯСЪЧНО ПРЕПЯТСТВИЕ

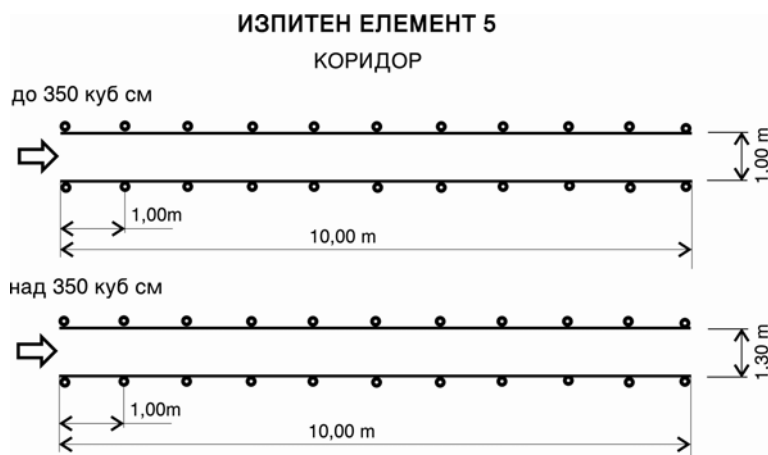
- Елемент 4

При спирането предното колело трябва да застане между двете линии. При потегляне мотоциклетът не трябва да се връща назад повече от 10 см. Потеглянето трябва да се извърши от първи опит.

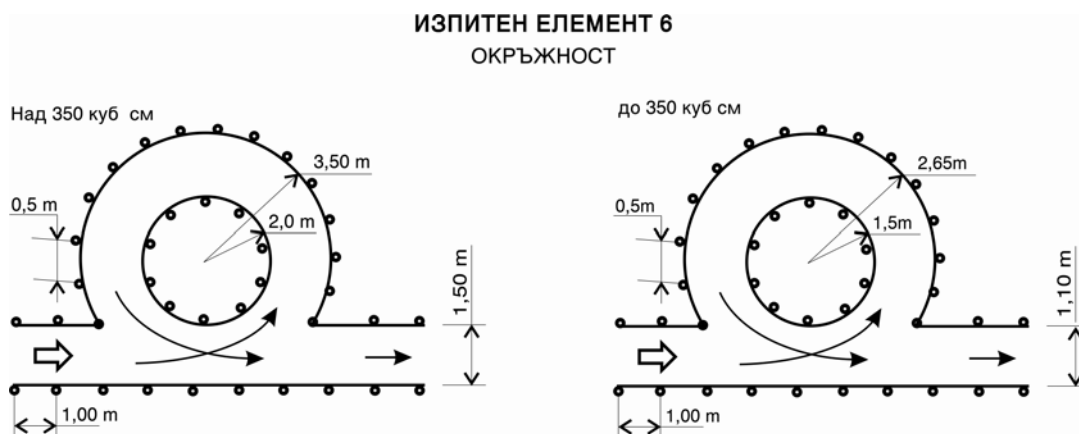
- Елемент 5

Преминаването през коридора се извършва на включена предавка по избор. При преминаването не трябва да се докосват ограничителните колчета. Краката не трябва да докосват пътя.

- Елемент 6

Преминава се на включена предавка по избор, без да се докосват ограничителните колчета. Кормилото се държи с едната ръка, а другата се изпъва нагоре или в страни. Краката не трябва да докосват пътя.

- Елемент 7

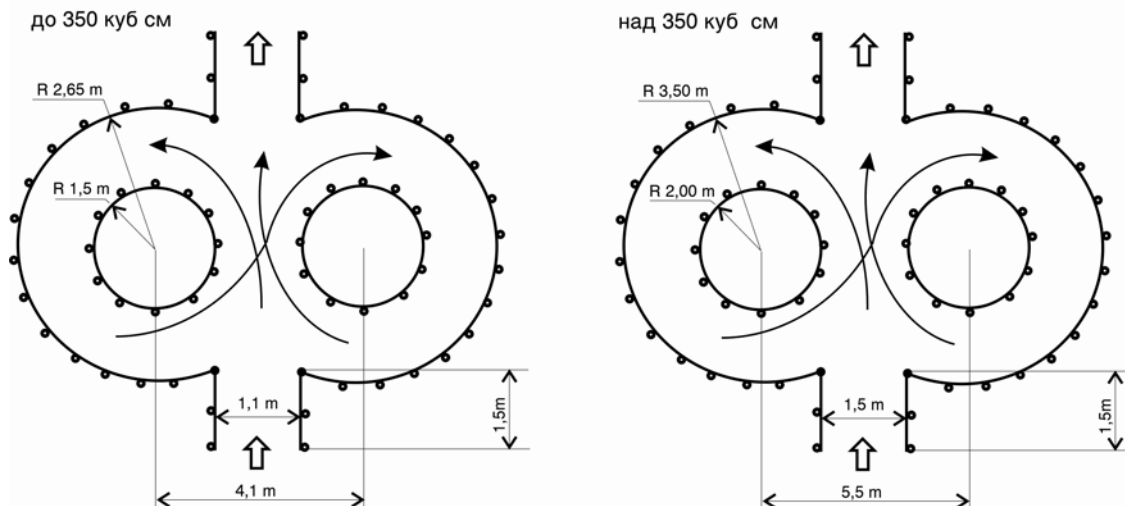
Преминава се с включена предавка по избор. Двете колела трябва да преминат по цялата дължина на дъската. Краката не трябва да докосват пътя.

- Елемент 8

Преминава се на включена предавка по избор, без да се докосват ограничителните колчета. Краката не трябва да докосват пътя.

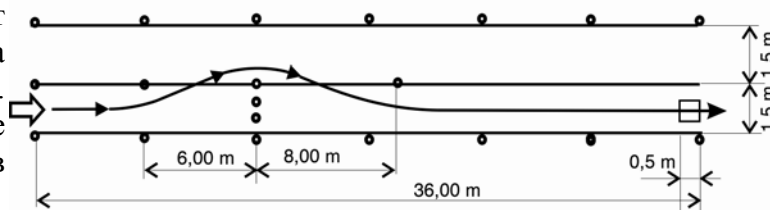
ИЗПИТЕН ЕЛЕМЕНТ 8
ОСМОРКА

- Елемент 9

Преминава се на включена поне втора предавка, без да се докосват ограничителните колчета. Краката не трябва да докосват пътя. Спирането се извършва така, че предното колело да се намира в очертаната площ.

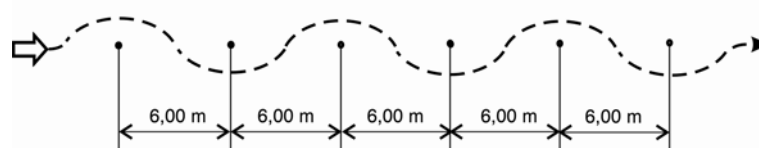
ИЗПИТЕН ЕЛЕМЕНТ 9
ЗАОБИКАЛЯНЕ НА ПРЕПЯТСТВИЕ

- Елемент 10

Преминава се на включена втора или трета предавка, без да се докосват ограничителните колчета. Краката не трябва да докосват пътя.

ИЗПИТЕН ЕЛЕМЕНТ 10
ДВИЖЕНИЕ ПО КРИВА

2.1.3. При разполагането на елементите се изхожда от особеностите на площадката и възможностите за наблюдение от страна на комисията.

2.1.4. Височината на ограничителните колчета в началото и края на елементите е 1 м., а на останалите - 0.40 м. Разстоянието между колчетата е 1 м., а при необходимост и по-малко.

2.1.5. Изпитваният се явява на практическата част на изпита с обезопасителна каска.

2.1.6. Изпитваните задължително изпълняват всички елементи по време на изпита.

2.1.7. Изпитът започва с изпълнението на елемент № 1 и завършва с изпълнението на елемент № 10. За изпълнение на елемент № 2 посоката за преминаване през кръстовището е в зависимост от светлинния сигнал.

2.1.8. За успешно издържал се счита изпитът на изпитваните за категория "А", допускали не повече от една грешка на всички 10 елемента.

При неизпълнение или грешка (докосване или събаряне на жалон) на повече от един елемент, изпитът се счита за неиздържан за тази си част и се поставя оценка "НЕ".

В случаите когато изпитвания или мотоциклета паднат, изпитът се прекратява и се поставя оценка "НЕ".

2.2. Съдържание и оценяване на практическия изпит за категория "Ткт"

2.2.1. По време на практическия изпит се проверяват уменията за техническа проверка на превозното средство във връзка с безопасността на движението (проверяват се произволно избрани елементи) и подготовката на водача преди потегляне:

- проверка състоянието на гумите, кормилната уредба, спирачната уредба, нивото на течностите /спирачна течност /при хидравлична спирачна уредба/, масло, охлаждаща течност, течността на стъклоумивателното устройство /когато има такива/, светлините, пътепоказателите и звуковият сигнал;

- регулиране на седалката за правилно седящо положение /когато конструкцията позволява/;

- нагласяване на огледалата за виждане назад;

- откачване и закачване на тракторно ремарке и на съединенията на спирачната уредба и на осветлението и сигнализацията на ремаркетото;

- проверка състоянието на спирачната уредба и на осветлението и сигнализацията на ремаркетото.

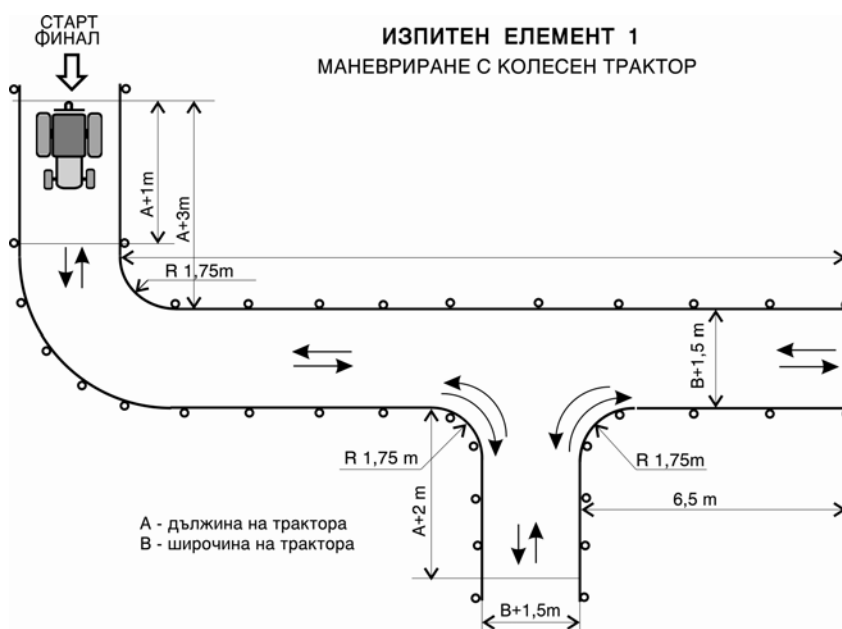
2.2.2. Практическият изпит на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория Ткт се провежда на учебна площадка, където изпитваният трябва да изпълни 5 елемента.

2.2.3. Практическият изпит за категория "Ткт" се провежда на два етапа

2.2.3.1. Първият етап е маневриране в очертан проход (изпълнение на елемент 1).

■ Елемент 1

Кандидатът трябва да потегли с трактора и да извърши обозначените в схемата маневри както следва: завиване на ляво на преден ход; завиване на дясно на преден ход; влизане в гараж на преден ход; излизане от гараж на заден ход; завиване на ляво на заден ход; спиране на определено място; завиване на ляво и влизане в гараж на преден ход; излизане от гараж на заден ход; завиване на дясно на заден ход; завиване на ляво на заден ход; спиране на определено място.

След спиране габаритите на трактора трябва да са в очертанятия на площта за спиране.

Не се допуска: настъпване на линия с някое от колата, допирание на жалон и корекция на започнатата маневра.

Изпитваният придвижва трактора на заден ход на необходимото разстояние за прекачване на ремаркетото. Излиза от трактора, прикачва ремаркетото и всички необходими

съединения за светлините и спирачките. Връща се в трактора и извършва проверка на спирачките и светлините. С това изпълнението на този елемент завършва.

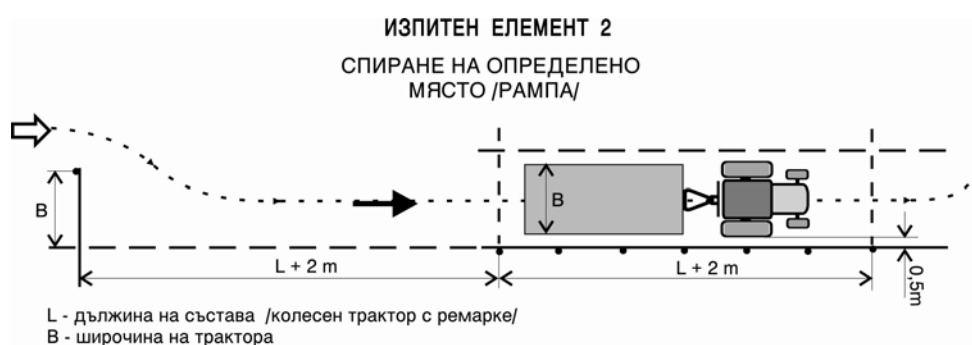
За грешки се смятат пропуски на изпитвания в извършването на горните действия.

2.2.3.2. Изпитван, допуснал грешка на елемент 1, не се допуска до изпълнение на елементи 2, 3, 4 и 5 и получава оценка “НЕ” .

2.2.3.3. Вторият етап е движение с колесен трактор и прикачено към него ремарке през четири очертани и изградени препятствия (изпълнение на елементи 2, 3, 4 и 5 с колесен трактор с прикачено ремарке).

■ Елемент 2

Тракторът с прикаченото ремарке преминават така, че поставеният единичен жалон остава от дясната им страна и след спирането композицията да е в очертаванията на “рампата”.

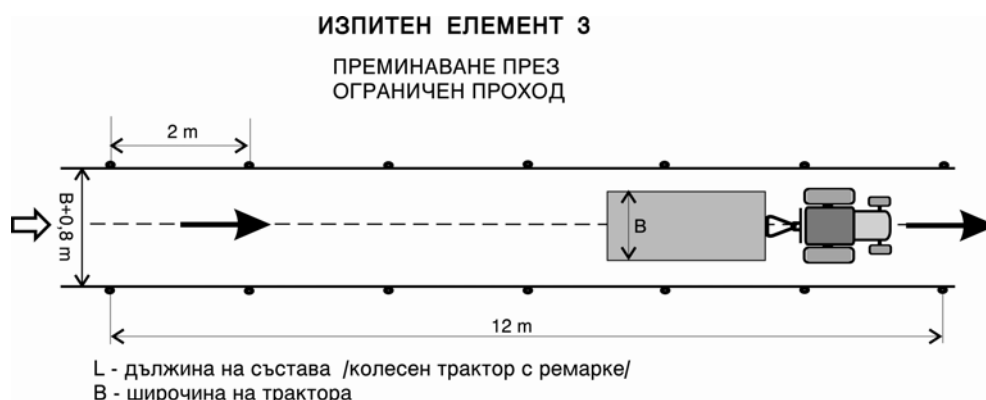

За грешка се счита :

1. Спиране така, че габаритите на трактора и ремаркетото да са извън прекъснатите линии.
2. Спиране на разстояние по-голямо от 0,5 м от жалоните, очертаващи “рампата”.
3. Допиране на жалоните с трактора или ремаркетото.

■ Елемент 3

Тракторът с прикаченото ремарке трябва да преминат изцяло през тунела на преден ход.

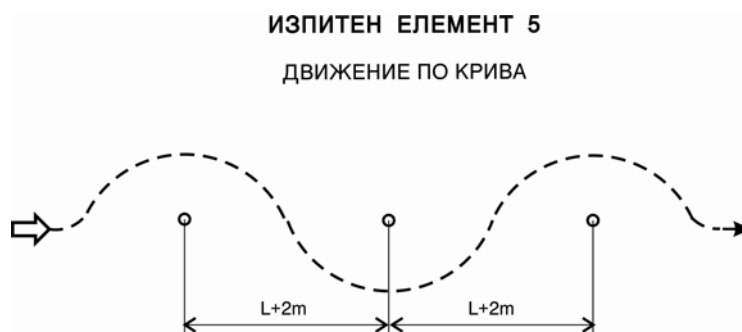
За грешка се счита допиране на жалон.

- Елемент 4
Тракторът с прикаченото ремарке извършват десен завой на преден ход в очертаното платно за движение.

За грешка се счита настъпване на линия с някое от колелата.

- Елемент 5
Тракторът с прикаченото ремарке преминават между жалоните на преден ход по указаната на схемата траектория.

L - дължина на състава /колесен трактор с ремарке/

За грешка се счита допирание на жалон.

2.2.3.4. При допускане на грешка в изпълнението на един от елементите 2, 3, 4 или 5 изпитваният получава оценка “НЕ”.

2.2.4. При разполагането на елементите се изхожда от особеностите на площадката, вида на колесния трактор и възможностите за наблюдение от страна на комисията.

2.2.5. Изпитът започва с изпълнението на елемент № 1 и завършва с изпълнението на елемент № 5.

2.2.6. Височината на ограничителните колчета в началото и края на елементите е 1 м., а на останалите - 0.40 м. Разстоянието между колчетата е 1 м., а при необходимост и по-малко.

2.2.7. Изпълнението на елементите се извършва от изпитваните индивидуално и започва, когато те получат разрешение от председателя на изпитната комисия.

2.2.8. По време на изпита изпитваният трябва да бъде сам в колесния трактор.

2.3. Съдържание и оценяване на практическия изпит за категории “B+E”, “C+E” и “D+E” и подкатегории “C1+E” и “D1+E”

2.3.1. Изпитите се провеждат на учебна площадка и по пътища в населено място по маршрути, определени от председателите на изпитни комисии.

Учебната площадка трябва да бъде с твърдо покритие.

По време на управлението по път в населено място, председателят своевременно уведомява кандидата, когато изпитния маршрут предвижда промяна на посоката на движение в следващото кръстовище.

Допуска се председателят на изпитната комисия да задава предварително крайната цел на маршрута, като фиксира улиците, по които трябва да се стигне до тази цел. В този случай председателят може да припомня на изпитвания маршрута на движение и местата на завиване.

За всеки кандидат времето за управление на МПС на път в населено място за категория В+Е е не по-малко от 25 минути, а за категориите С+Е и D+Е и подкатегиите С1+Е и D1+Е - не по-малко от 45 минути.

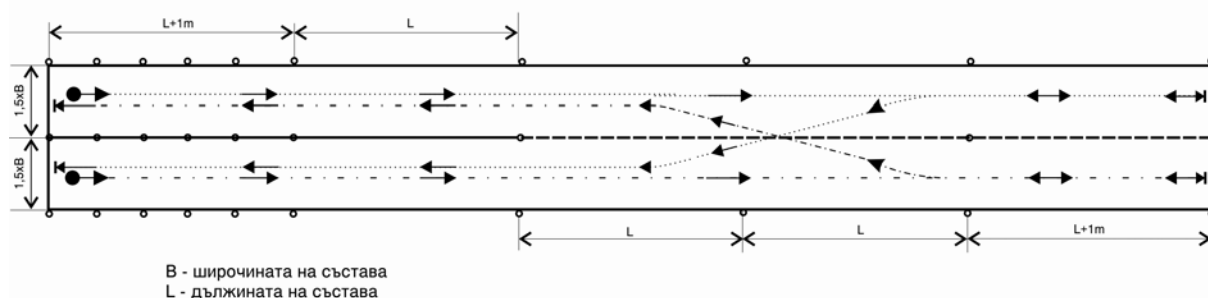
2.3.2. Практически изпит за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория "В+Е".

2.3.2.1. По време на изпита се проверяват уменията за техническа проверка на превозното средство във връзка с безопасността на движението (проверяват се произволно избрани елементи) и подготовката на водача преди потегляне:

- регулиране на седалката за правилно седящо положение;
- нагласяване на огледалата за виждане назад и облегалките за глава /ако има такива/ и поставяне на обезопасителните коланите;
- проверка дали всички врати са затворени;
- проверка състоянието на гумите, кормилната уредба /свободния ход на волана/, спирачната уредба /свободния ход на спирачния педал/, нивото на течностите /спирачна течност, масло, охладителна течност /при възможност/, течността на стъклоумивателното устройство/, светлините, пътепоказателите и звуковият сигнал;
- проверка на каросерията, затварянето и заключването на вратите /капаците/ на ремаркетото, устройството за натоварване и разтоварване, укрепването и осигуряването на товара;
- проверка състоянието на теглително-прикачното устройство;
- проверка състоянието на спирачната уредба и на електрообзавеждането на ремаркетото.

2.3.2.2. По време на изпита кандидатът трябва да изпълни 3 упражнения на учебна площадка (фиг.).

ИЗПИТНИ ЕЛЕМЕНТИ ЗА МПС КАТЕГОРИИ
"В+Е, С+Е, D+Е и ПОДКАТЕГОРИИ С1+Е, D1+Е

С "А" е обозначена дължината на автомобила.
С "В" е обозначена най-широката част на състава.
С "L" е обозначена дължината на състава.

■ Упражнение 1 - прикачване на ремаркетото

Изпитваният придвижва назад автомобила на необходимото разстояние за прикачване на ремаркетото. Излиза от автомобила, прикачва ремаркетото /допуска се помощ от следващият по реда за изпит кандидат/ и всички необходими съединения за светлинната сигнализация и спирачната уредба на ремаркетото. Следващият по ред изпитван помага за проверка на светлините.

За грешки се смятат пропуски на изпитвания в извършването на горните действия.

- Упражнение 2 - спиране на определено място
Движение напред по права и спиране пред „стоп-линия”.
За грешка се счита спирането на повече от 0,5 метра преди “стоп-линията”, подминаването на “стоп-линията” или застъпването на ограничителните линии.
- Упражнение 3 - движение назад и паркиране в гараж
След завършването на упражнение 2, съставът с движение назад се насочва към очертания гараж.

След влизане в гаража, изпитваният изключва двигателя на автомобила, слиза от него, разкачва ремаркетото, връща се в автомобила, запалва го и го изтегля на една дължина напред.

За грешка се счита събарянето на жалона или излизането извън ограничителните линии.

2.3.2.3. При допускането на една грешка на което и да е упражнение изпитваният получава оценка “НЕ”.

2.3.2.4. При разполагането на елемента се изхожда от особеностите на площадката, вида на МПС и възможностите за наблюдение от страна на комисията.

2.3.2.5. Изпитът започва с изпълнението на упражнение № 1 и завършва с изпълнението на упражнение № 3. Изпълнението им е в последователността определена от тяхната номерация.

2.3.2.6. Височината на ограничителните колчета в началото и края на елемента е 1 м., а на останалите - 0.40 м. Разстоянието между колчетата е 1 м, а при необходимост и по-малко.

2.3.2.7. По време на изпълнение на упражненията изпитваният трябва да бъде сам в автомобила.

2.3.2.8. При практическия изпит по път в населено място се проверява поведението на кандидата:

- при потегляне за напускане мястото на паркиране и след спиране на платното за движение;
- при излизане от платното за движение;
- при движение по прав път с разминаване, включително, разминаване в стеснени участъци от пътя;
- при движение в завой;
- на кръстовище – приближаване и преминаване през него /при пресичане и вливане/;
- при промяна посоката на движение – завиване наляво или надясно, преминаване в съседна пътна лента;
- при навлизане и напускане на автомагистрала /автомобилен път/ - използване на лентата за ускоряване и лентата за забавяне /при възможност/;
- при изпреварване и заобикаляне на препятствия или паркирали автомобили;
- при преминаване през кръстовище с кръгово движение, железопътен прелез, пешеходна пътека, покрай спирка на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници – ако има такива;
- при изкачване или спускане по наклон;
- за вземане на необходимите предпазни мерки при слизване от превозното средство.

2.3.2.9. При оценяването на практическата част на изпита по път в населено място се отбелязват два вида грешки – основни и второстепенни. За основни грешки се считат неправилни действия, породени от липсата на знания и умения, заложи в изискванията към водачите на МПС от съответната категория. За второстепенни грешки се считат правилни, но неточни действия, породени от недостатъчната тренираност на изпитвания.

За всяка допусната основна грешка се начисляват по 3 наказателни точки, а за всяка второстепенна – по 1 наказателна точка.

Оценка “ДА” се поставя на изпитван, получил не повече от 9 наказателни точки, като не повече от 6 са от основни грешки.

Изпитът се прекратява и се поставят 10 наказателни точки в следните случаи:

- когато изпитваният навлезе при забраняващ сигнал на светофар или регулировчик;
- когато изпитваният навлезе срещу движението на пътен възел или път с еднопосочно движение;
- когато изпитваният не спре при наличието на пътен знак Б2;
- при намеса на комисията за предотвратяване на действия на изпитвания, които са опасни за другите участници в движението;
- при допускане на ПТП.

2.3.3. Практически изпит за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория “С+Е” и подкатегория “С1+Е”

2.3.3.1. По време на изпита за придобиване на правоспособност за категория “С+Е” и подкатегория “С1+Е” трябва да бъдат проверени уменията за техническа проверка на превозното средство във връзка с безопасността на движението (проверяват се произволно избрани елементи) и подготовката на водача преди потегляне:

- проверка състоянието на гумите, кормилната уредба, спирачната уредба, нивото на течностите /спирачна течност, масло, охладителна течност, течността на стъклоумивателното устройство/, светлините, пътепоказателите и звуковият сигнал;
- проверка изправността на сервоусилвателя на кормилното управление;
- проверка състоянието на колелата, калоуловителите,
- проверка на предното и страничните стъкла на автомобила,
- проверка на стъклочистачките;
- регулиране на седалката за правилно седящо положение;
- нагласяване на огледалата за виждане назад, коланите и облегалките за глава /ако има такива/;
- проверка на контролните лампи и уреди на арматурното табло;
- проверка на работата с тахографа /когато има такъв/;
- разчитане на пътна карта; изготвяне на маршрут; използване на електронните системи за навигация /при възможност/;
- проверка на свързаните с безопасността фактори във връзка с натоварването на МПС – състоянието на шасито, затварянето и заключването на вратите на товарното помещение, устройството за натоварване, укрепването и осигуряването на товара.
- проверка състоянието на теглително-прикачното устройство;
- проверка състоянието на спирачната уредба на ремаркетото;
- проверка състоянието на ходовата част на ремаркетото;
- проверка състоянието на електрообзавеждането на ремаркетото.

2.3.3.2. По време на изпита кандидатът трябва да изпълни 3 упражнения на учебна площадка съгласно т.2.3.2.2.

2.3.3.3. При практическия изпит по път в населено място се проверява поведението на кандидата:

- при потегляне за напускане мястото на паркиране и след спиране на платното за движение;
- при излизане от платното за движение;
- при движение по прав път с разминаване, включително разминаване в стеснени участъци от пътя;
- при движение в завой;
- на кръстовище – приближаване и преминаване през него /при пресичане и вливане/;
- при промяна посоката на движение – завиване наляво или надясно, преминаване в съседна пътна лента;
- при навлизане и напускане на автомагистрала /автомобилен път/ - използване на лентата за ускоряване и лентата за забавяне /при възможност/;

- при изпреварване и заобикаляне на препятствия или паркирали автомобили;
- при преминаване през кръстовище с кръгово движение, железопътен прелез, пешеходна пътека, покрай спирка на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници – ако има такива;
- при изкачване или спускане по наклон;
- за вземане на необходимите предпазни мерки при слизване от превозното средство.

2.3.3.4. Оценяването на практическата част на изпита по път в населено място място е съгласно т. 2.3.2.9.

2.3.4. Практически изпит за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория “D+E” и подкатегория “D1+E”

2.3.4.1. По време на изпита за придобиване на правоспособност за категория “D+E” и подкатегория “D1+E” трябва да бъдат проверени уменията за техническа проверка на превозното средство във връзка с безопасността на движението (проверяват се произволно избрани елементи) и подготовката на водача преди потегляне:

- проверка състоянието на гумите, колелата, калоуловителите, кормилната уредба, спирачната уредба, нивото на течностите /спирачна течност, масло, охладителна течност, течността на стъклоумивателното устройство/, светлините, пътепоказателите и звуковият сигнал;
- проверка изправността на сервоусилвателя на управлението; проверка състоянието на предното и страничните стъкла на автомобила, и на стъклочистачките;
- регулиране на седалката за правилно седящо положение;
- нагласяване на огледалата за виждане назад, коланите и облегалките за глава /ако има такива/;
- проверка на контролните лампи и уреди на арматурното табло;
- проверка на работата с тахографа /когато има такъв/;
- разчитане на пътна карта; изготвяне на маршрут; използване на електронните системи за навигация /при възможност/;
- проверка на вратите за слизване и качване на пътници, аварийните изходи, пожарогасителите, оборудването свързано с оказване долекарска помощ на пострадалите.
- проверка състоянието на теглително-прикачното устройство устройство;
- проверка състоянието на спирачната уредба на ремаркетото;
- проверка състоянието на ходовата част на ремаркетото;
- проверка състоянието на електрообзавеждането на ремаркетото.

2.3.4.2. По време на изпита кандидатът трябва да изпълни 3 упражнения на учебна площадка съгласно т.2.3.2.2.

По време на изпита се проверява поведението на кандидата:

- при потегляне за напускане мястото на паркиране и след спиране на платното за движение;
- при излизане от платното за движение;
- при движение по прав път с разминаване, включително разминаване в стеснени участъци от пътя;
- при движение в завой;
- на кръстовище – приближаване и преминаване през него /при пресичане и вливане/;
- при промяна посоката на движение – завиване наляво или надясно, преминаване в съседна пътна лента;
- при навлизане и напускане на автомагистрала /автомобилен път/ - използване на лентата за ускоряване и лентата за забавяне /при възможност/;
- при изпреварване и заобикаляне на препятствия или паркирали автомобили;
- при преминаване през кръстовище с кръгово движение, железопътен прелез, пешеходна пътека, покрай спирка на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници – ако има такива;
- при изкачване или спускане по наклон;

- за вземане на необходимите предпазни мерки при слизване от превозното средство.

2.3.4.3. Оценяването на практическата част на изпита по път в населено място е съгласно т. 2.3.2.9.

2.4. Съдържание на практическата част на изпита за категории “B”, “C”, “D”, “Ттб” и “Ттм” и подкатегории “B1”, “C1” и “D1”.

2.4.1. Изпитите се провеждат по пътища в населено място по маршрути, определени от председателите на изпитни комисии.

По време на управлението по път в населено място, председателят своевременно уведомява кандидата, когато изпитния маршрут предвижда промяна на посоката на движение в следващото кръстовище.

Допуска се председателят на изпитната комисия да задава предварително крайната цел на маршрута, като фиксира улиците, по които трябва да се стигне до тази цел. В този случай председателят може да припомня на изпитвания маршрута на движение и местата на завиване.

За всеки кандидат времето за управление на МПС на път в населено място за категории “B”, “Ттб” и “Ттм” и подкатегория B1 е не по-малко от 25 минути, а за категориите C и D и подкатегориите C1 и D1 - не по-малко от 45 минути.

2.4.2. Практически изпит за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория “B” и подкатегория “B1”

2.4.2.1. По време на изпита за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория “B” и подкатегория “B1” се проверяват уменията за техническа проверка на превозното средство във връзка с безопасността на движението (проверяват се произволно избрани елементи) и подготовката на водача преди потегляне:

- проверка състоянието на гумите /наранявания, износване на протектора и налягане - визуална/;
- кормилната уредба /свободен ход на волана/;
- спирачната уредба /твърдост и свободен ход на спирачния педал/;
- проверка нивото на течностите /спирачна течност, масло, охладителна течност /при възможност/, течността на стъклоумивателното устройство/;
- проверка функциите на светлините, пътепоказателите и звуковият сигнал;
- регулиране на седалката за правилно седящо положение;
- нагласяване на огледалата за виждане назад и облегалките за глава /ако има такива/;
- поставяне на обезопасителните колани;
- проверка дали вратите са затворени.

2.4.2.2. По време на изпита трябва да бъдат изпълнени най-малко две от изброените упражнения, в това число едно с движение назад:

- движение назад по права линия или движение назад с отклонение наляво или надясно при спазване очертанията на пътната лента;
- завиване в обратна посока с използване на движение напред и движение назад;
- паркиране на превозното средство и напускане на мястото за паркиране / успоредно, под ъгъл или перпендикулярно на посоката на движение, движейки се напред или назад, на хоризонтален път, при изкачване или спускане/;
- използване на спирачката за точно спиране.

2.4.2.3. По време на изпита се проверява поведението на кандидата:

- при потегляне за напускане мястото на паркиране и след спиране на платното за движение;
- при излизане от платното за движение;
- при движение по прав път с разминаване, включително разминаване в стеснени участъци от пътя;
- при движение в завой;

- на кръстовище – приближаване и преминаване през него /при пресичане и вливане/;
- при промяна посоката на движение – завиване наляво или надясно, преминаване в съседна пътна лента;
- при навлизане и напускане на автомагистрала /автомобилен път/ - използване на лентата за ускоряване и лентата за забавяне;
- при изпреварване и заобикаляне на препятствия или паркирали автомобили;
- при преминаване през кръстовище с кръгово движение, железопътен прелез, пешеходна пътека, покрай спирка на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници – ако има такива;
- при изкачване или спускане по наклон;
- за вземане на необходимите предпазни мерки при слизане от превозното средство.

2.4.2.4. При оценяването на практическата част на изпита се отбелязват два вида грешки – основни и второстепенни. За основни грешки се считат неправилни действия, породени от липсата на знания и умения, заложи в изискванията към водачите на МПС от съответната категория. За второстепенни грешки се считат правилни, но неточни действия, породени от недостатъчната тренираност на изпитвания.

За всяка допусната основна грешка се начисляват по 3 наказателни точки, а за всяка второстепенна – по 1 наказателна точка.

Оценка “ДА” се поставя на изпитван, получил не повече от 9 наказателни точки, като не повече от 6 са от основни грешки.

Изпитът се прекратява преди изтичане на определеното време и се поставят 10 наказателни точки в следните случаи:

- когато изпитваният навлезе при забраняващ сигнал на светофар или регулировчик;
- когато изпитваният навлезе срещу движението на пътен възел или път с еднопосочно движение;
- когато изпитваният не спре при наличието на пътен знак Б2;
- при намеса на комисията за предотвратяване на действия на изпитвания, които са опасни за другите участници в движението;
- при допускане на ПТП.

2.4.3. Практически изпит за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория “С” и подкатегория “С1”

2.4.3.1. По време на изпита за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория “С” и подкатегория “С1” се проверяват уменията за техническа проверка на превозното средство във връзка с безопасността на движението (проверяват се произволно избрани елементи) и подготовката на водача преди потегляне:

- проверка състоянието на гумите /визуална/, кормилната уредба, спирачната уредба, нивото на течностите /спирачна течност, масло, охладителна течност, течността на стъклоумивателното устройство/, светлините, пътепоказателите и звуковият сигнал;
- проверка изправността на сервоусилвателя на спирачната уредба и управлението; проверка състоянието на колелата, калоуловителите, предното и страничните стъкла на автомобила, стъклочистачките;
- регулиране на седалката за правилно седящо положение;
- нагласяване на огледалата за виждане назад, коланите и облегалките за глава /ако има такива/;
- проверка на контролните лампи и уреди на арматурното табло;
- проверка на работата с тахографа /когато има такъв/;
- разчитане на пътна карта; изготвяне на маршрут; използване на електронните системи за навигация /при възможност/;
- проверка на свързаните с безопасността фактори във връзка с натоварването на МПС – състоянието на шасито, затварянето и заключването на вратите на товарното помещение, устройството за натоварване, укрепването и осигуряването на товара.

2.4.3.2. По време на изпита трябва да бъдат изпълнени най-малко на две упражнения, в това число едно с движение назад като:

- движение назад с отклонение наляво или надясно при спазване очертаванията на пътната лента;
- паркиране на превозното средство до импровизирана рампа /за натоварване или разтоварване/.

2.4.3.3. По време на изпита се проверява поведението на кандидата:

- при потегляне за напускане мястото на паркиране и след спиране на платното за движение;
- при излизане от платното за движение;
- при движение по прав път с разминаване, включително разминаване в стеснени участъци от пътя;
- при движение в завой;
- на кръстовище – приближаване и преминаване през него /при пресичане и вливане/;
- при промяна посоката на движение – завиване наляво или надясно, преминаване в съседна пътна лента;
- при навлизане и напускане на автомагистрала /автомобилен път/ - използване на лентата за ускоряване и лентата за забавяне /при възможност/;
- при изпреварване и заобикаляне на препятствия или паркирали автомобили;
- при преминаване през кръстовище с кръгово движение, железопътен прелез, пешеходна пътека, покрай спирка на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници – ако има такива;
- при изкачване или спускане по наклон;
- за вземане на необходимите предпазни мерки при слизане от превозното средство.

2.4.3.4. Оценяването на практическата част на изпита по път в населено място е съгласно т. 2.4.2.4.

2.4.4. Практически изпит за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория "D" и подкатегория "D1"

2.4.4.1. По време на изпита за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория "D" и подкатегория "D1" се проверяват уменията за техническа проверка на превозното средство във връзка с безопасността на движението (проверяват се произволно избрани елементи) и подготовката на водача преди потегляне:

- проверка състоянието на гумите, колелата, калоуловителите, кормилната уредба, спирачната уредба, нивото на течностите /спирачна течност, масло, охладителна течност, течността на стъклоумивателното устройство/, светлините, пътепоказателите и звуковият сигнал;
- проверка изправността на сервоусилвателя на управлението;
- проверка състоянието на предното и страничните стъкла на автомобила и стъклочистачките;
- регулиране на седалката за правилно седящо положение;
- нагласяване на огледалата за виждане назад, коланите и облегалките за глава /ако има такива/;
- проверка на контролните лампи и уреди на арматурното табло;
- проверка на работа с тахографа /когато има такъв/;
- разчитане на пътна карта; изготвяне на маршрут; използване на електронните системи за навигация;
- проверка на вратите за слизане и качване на пътници, аварийните изходи, пожарогасителите, оборудването свързано с оказване долекарска помощ на пострадалите.

2.4.4.2. По време на изпита трябва да бъдат изпълнени най-малко на две упражнения, в това число едно с движение назад, като:

- движение назад с отклонение наляво или надясно при спазване очертаванията на пътната лента;
- паркиране на превозното средство за безопасно слизване и качване на пътници /при възможност на автобусна спирка или автогара/.

2.4.4.3. По време на изпита се проверява поведението на кандидата:

- при потегляне за напускане мястото на паркиране и след спиране на платното за движение;
- при излизане от платното за движение;
- при движение по прав път с разминаване, включително разминаване в стеснени участъци от пътя;
- при движение в завой;
- на кръстовище – приближаване и преминаване през него /при пресичане и вливане/;
- при промяна посоката на движение – завиване наляво или надясно, преминаване в съседна пътна лента;
- при навлизане и напускане на автомагистрала /автомобилен път/ - използване на лентата за ускоряване и лентата за забавяне /при възможност/;
- при изпреварване и заобикаляне на препятствия или паркирани автомобили;
- при преминаване през кръстовище с кръгово движение, железопътен прелез, пешеходна пътека, покрай спирка на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници – ако има такива;
- при изкачване или спускане по наклон;
- за вземане на необходимите предпазни мерки при слизване от превозното средство.

2.4.4.4. Оценяването на практическата част на изпита по път в населено място е съгласно т. 2.4.2.4.

2.4.5. Практически изпит за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория “Ттб”

2.4.5.1. По време на изпита за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория “Ттб” се проверяват уменията за техническа проверка на превозното средство във връзка с безопасността на движението (проверяват се произволно избрани елементи) и подготовката на водача преди потегляне:

- проверка състоянието на гумите, кормилната уредба, спирачната уредба, нивото на течностите /спирачна течност, течността на стъклоумивателното устройство/, светлините, пътепоказателите и звуковият сигнал.
- регулиране на седалката за правилно седящо положение;
- нагласяване на огледалата за виждане назад;
- проверка дали всички врати са затворени.

2.4.5.2. По време на практическата част на изпита се проверява поведението на кандидата:

- поставяне на токоприемниците към контактната мрежа;
- при потегляне за напускане мястото на паркиране и след спиране на платното за движение;
- при излизане от платното за движение;
- при движение по прав път с разминаване, включително разминаване в стеснени участъци от пътя;
- при движение в завой;
- на кръстовище – приближаване и преминаване през него /при пресичане и вливане/;
- при промяна посоката на движение – завиване наляво или надясно, преминаване в съседна пътна лента;
- при изпреварване и заобикаляне на препятствия или паркирани автомобили;

- при преминаване през кръстовище с кръгово движение, железопътен прелез, пешеходна пътека, покрай спирка на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници – ако има такива;
- при изкачване или спускане по наклон;
- за вземане на необходимите предпазни мерки при слизване от превозното средство.

2.4.5.3. Оценяването на практическата част на изпита по път в населено място е съгласно т. 2.4.2.4.

2.4.6. Практически изпит за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория “Ттм”

2.4.6.1. По време на изпита за придобиване на правоспособност за управление на МПС от категория “Ттм” се проверяват уменията за техническа проверка на превозното средство във връзка с безопасността на движението и подготовката на водача преди потегляне:

- нагласяване на седалката за правилно седящо положение;
- нагласяване на огледалата за виждане назад;
- проверка дали всички врати са затворени;
- проверка състоянието на уредбата за управление, спирачната уредба, светлините, пътепоказателите, звуковият сигнал;

2.4.6.2. По време на практическата част на изпита се проверява поведението на кандидата:

- при потегляне и напускане на депото;
- при движение по прав път с разминаване;
- при движение в завой;
- на кръстовище – приближаване и преминаване през него /при пресичане и вливане/;
- при промяна посоката на движение – завиване наляво или надясно;
- при преминаване през кръстовище с кръгово движение, железопътен прелез, пешеходна пътека, покрай спирка на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници – ако има такива;
- при изкачване или спускане по наклон;
- при преминаване през криви, изолатори, други мрежи, стрелки с ръчно и автоматично задвижване;
- преминаване през стрелки с ръчно и автоматично задвижване и изолатори.
- за вземане на необходимите предпазни мерки при слизване от превозното средство.

2.4.6.3. Оценяването на практическата част на изпита по път в населено място е съгласно т. 2.4.2.4.